

การศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
A Study of Community Data of Ban Na Samai Na Samai Sub-district Mueang District
Yasothon Province

ลักขณา เต็งสกุล

Luckana Tengsakun

เจ้าหน้าที่ สังกัดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีทุ่งกุลาร้องไห้ สถาบันสหบรรพชาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
Officer Affiliated Thung Kula Rong Hai Research and Technology Transfer Center Institute of Interdisciplinary Studies
Rajamangala University of Technology Isan

*Corresponding Author Email: aunluckana@hotmail.com

Received: 19 November 2025 Revised: 17 December 2025 Accepted: 21 December 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร มีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน ที่มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารและแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร มีวิถีชีวิตเรียบง่ายและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นหลัก โครงสร้างทางสังคมของชุมชนมีความเข้มแข็งจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพและกิจกรรมทางสังคม ซึ่งสะท้อนถึงความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของชุมชนที่ตั้งและอาณาเขต มีลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนชนบท มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายประชากรและโครงสร้างครัวเรือน 2) สภาพเศรษฐกิจและอาชีพ 2.1) อาชีพหลักประชากรส่วนใหญ่ทำงานด้านเกษตรกรรม 2.2) รายได้ การเกษตรเป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือน 3) สภาพสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน 3.1) การอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ในชุมชน 3.2) การรวมกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน การรวมกลุ่มตามอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ และกิจกรรมชุมชนอื่น ๆ เป็นกลุ่มต่าง ๆ 4) วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 4.1) วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น 4.2) ค่านิยมและความเชื่อ ประชาชนยึดถือค่านิยมด้านความสามัคคี การเคารพผู้สูงอายุ 5) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5.1) ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน 5.2) การใช้และการจัดการทรัพยากร การใช้ทรัพยากรของชุมชนเป็นไปตามวิถีดั้งเดิม และ 6) ปัญหา อุปสรรค และแนวโน้มการพัฒนา 6.1) ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน ชุมชนยังเผชิญกับปัญหาด้านรายได้ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ และการย้ายถิ่นของแรงงานวัยทำงาน 6.2) แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนสามารถต่อยอดจากศักยภาพที่มีอยู่ เช่น การพัฒนาอาชีพเสริม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนา, การศึกษาข้อมูลชุมชน, จังหวัดยโสธร

Abstract

This research consists purposes were to examine community data of Ban Na Samai, Na Samai Sub-district, Mueang District, Yasothon Province. This research employed a qualitative research approach. The research instrument was an interview guide. The target group consisted of 15 residents of Ban Na Samai, Village No. 11, Na Samai Sub-district Mueang District Yasothon Province, selected through purposive sampling. Data collected from relevant documents and interviews were analyzed using content analysis. The research findings revealed that the study of Ban Nasamai Community, Village No. 11, Nasamai Sub-district Mueang Yasothon District Yasothon Province, reveals a simple way of life that relies primarily on local natural resources. The community's social structure is strengthened by close kinship ties, mutual assistance, and collective engagement in various activities, such as occupational groups and social initiatives, reflecting strong unity and active public participation. The study covers 1) general community information, including location and boundaries, characterized as a rural area with an environment suitable for agricultural livelihoods and simple living, as well as population and household structure 2) economic conditions and occupations, where 2.1) agriculture is the main occupation and 2.2) farming serves as the primary source of household income 3) social conditions and community relationships, including 3.1) coexistence and interpersonal relations and 3.2) community groups and activities, such as occupational groups, savings groups, and other community-based initiatives 4) culture, traditions, and ways of life, encompassing 4.1) local cultural practices and traditions and 4.2) values and beliefs, with an emphasis on unity and respect for elders 5) natural resources and the environment, including 5.1) available local resources and 5.2) their use and management in accordance with traditional practices and 6) problems, constraints, and development trends, where 6.1) key challenges include income insecurity, economic fluctuations, and the out-migration of working-age labor, while 6.2) development prospects lie in building upon existing potentials, such as promoting supplementary occupations, strengthening community groups, and leveraging local wisdom as a foundation for sustainable development.

Keywords: Development, Community Data Study, Yasothon Province

บทนำ

การสร้างศักยภาพชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นต่อเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ขึ้นชื่อเรื่องการผลิตหัตถกรรมและสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นตัวอย่างของทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถแปลงเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ระยะยาวได้ นักวิชาการจำนวนมากตั้งข้อสังเกตว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญ กล่าวว่าการเข้าถึงตลาดความสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพยากรที่มีอยู่แล้วและเป็นโครงการของหน่วยงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ได้ริเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 และดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมทั่วภูมิภาคทั่วประเทศสอดคล้องกับ (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน, 2563)

กลยุทธ์สำคัญประการหนึ่งในการเพิ่มรายได้และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย คือการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นนำสินค้าของตนไปจำหน่ายทั้งในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ข้อมูลชุมชนที่แม่นยำและครบถ้วน ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพที่แท้จริง ซึ่งรวมถึงทรัพยากร ผลผลิต แรงงาน และความรู้ท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเพิ่มโอกาสในการส่งออก จากการศึกษาข้อมูลชุมชนอย่างเป็นระบบ พบว่า คุณภาพผลิตภัณฑ์ เทคนิคการแปรรูป มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและเครือข่ายการตลาด ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน องค์ประกอบเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตของช่องทางการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ตลาดระหว่างประเทศมีความซับซ้อนและกฎระเบียบที่เข้มงวดมากขึ้น

สินค้าหัตถกรรมและสินค้าเกษตรมีคุณค่าทั้งทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติที่พบในชุมชน สินค้าเหล่านี้มีศักยภาพในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันทั้งในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ หากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อมูลสำคัญที่จำเป็นสำหรับการวางแผน เช่น กระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ต้นทุนการผลิต และการปรับเปลี่ยนการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับกฎระเบียบระหว่างประเทศ ไม่ได้ได้รับการรวบรวมเป็นประจำ ชุมชนหลายแห่งจึงยังไม่สามารถเข้าถึงตลาดส่งออกได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ เป็นเรื่องท้าทายสำหรับธุรกิจขนาดเล็กหรือองค์กรชุมชนที่ขาดการวิจัยตลาดอย่างต่อเนื่องในการปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของตลาดโลก ทั้งในด้านคุณภาพ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ความยั่งยืน และข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เนื่องจากการแข่งขันจากผู้ผลิตรายอื่น เจ้าของธุรกิจท้องถิ่นจึงต้องรวบรวมข้อมูลโดยละเอียดที่มักหาได้ยากในระดับท้องถิ่น เช่น โปรไฟล์ของคู่แข่ง เส้นทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม และพฤติกรรมผู้บริโภคทั่วโลก ประชิด ทิณบุตร (2531) ได้กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นการกำหนดรูปร่าง รูปทรงของบรรจุภัณฑ์ในการเก็บรักษาและการส่งออกอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการศึกษาและออกแบบ การวิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลที่ครบถ้วนซึ่งสะท้อนถึงบริบทของชุมชน เช่น ทัศนคติของผู้ผลิต กระบวนการทำงานจริง ความพร้อมของทรัพยากร แรงงาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การจัดกลุ่มสนทนา การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ ช่วยให้นักวิจัยสามารถเข้าใจข้อเท็จจริงเชิงบริบทที่เอกสารหรือสถิติทางราชการไม่สามารถนำเสนอได้อย่างเต็มที่ ชุมชนสามารถประเมินศักยภาพของตนเองได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การเลือกซื้อสินค้าสำคัญที่มีศักยภาพในการส่งออกสูง การปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล หรือการสร้างบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ครบถ้วน สิ่งนี้นำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การส่งออกที่แม่นยำและใช้งานได้จริงมากขึ้น

ดังนั้น การศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะเม้ย ตำบลนาสะเม้ย อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มีเป้าหมายเพื่อสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรและสินค้าหัตถกรรมอย่างเหมาะสม การวิจัยมุ่งหวังให้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปสู่การพัฒนานโยบายหรือโครงการสนับสนุนที่ตอบโจทย์ชุมชนได้จริง และเป็นรากฐานของการขยายตลาดระดับสากลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะเม้ย หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะเม้ย อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

การบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยสามารถบทวนวรรณกรรม โดยสังเขป คือ ผลิตภัณฑ์จากการเกษตรและหัตถกรรมเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นและมีโอกาสเติบโตสู่ตลาดโลกอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละภูมิภาค มาตรฐานการผลิต และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการแข่งขัน นักวิชาการมักอ้างถึงการขาดแคลนอุปกรณ์การผลิตที่ทันสมัย คุณภาพที่ไม่สม่ำเสมอ และการขาดมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ชุมชนไม่สามารถเข้าสู่ตลาดส่งออกได้สำเร็จ จากการวิจัยพบว่า ลูกค้าให้ความสนใจสินค้าที่ปลอดภัย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และใช้เรื่องเล่าหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบในการขายในตลาดโลกมากกว่า การวิจัยการตลาดพบว่าชุมชนหลายแห่งไม่สามารถวางแผนการผลิตสินค้าให้ตรงตามมาตรฐานของประเทศปลายทางได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากขาดข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวโน้มผู้บริโภค ช่องทางการจัดจำหน่าย การวิเคราะห์คู่แข่ง และกฎระเบียบการส่งออก งานวิจัยจำนวนมากจึงเน้นย้ำถึงความสำคัญ อีกทั้ง การทำความเข้าใจบริบทของชุมชน ซึ่งรวมถึงความรู้ท้องถิ่น กระบวนการผลิตจริง ความสัมพันธ์ทางสังคม และข้อจำกัดด้านทรัพยากร มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมและยั่งยืนยิ่งขึ้น ตามวรรณกรรมเชิงคุณภาพในการศึกษาชุมชนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เป็นวิธีการสำคัญในการรวบรวมข้อมูลที่ไม่มีอยู่ในสถิติอย่างเป็นทางการ การพัฒนากลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการส่งออกที่สอดคล้องกับศักยภาพที่แท้จริงของชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน 15 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

การศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจสภาพทั่วไปของชุมชนในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้าน

นาสะไมย์เป็นชุมชนชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีวิถีชีวิตเรียบง่ายและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นหลัก โครงสร้างทางสังคมของชุมชนมีความเข้มแข็งจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพและกิจกรรมทางสังคม ซึ่งสะท้อนถึงความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ การศึกษาข้อมูลชุมชนยังช่วยให้เห็นถึงศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนบ้านนาสะไมย์ อันเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนพัฒนาและการกำหนดแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพ การจัดการทรัพยากร และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

โดยจากการลงพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยได้ผลการวิจัยที่สามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนที่ตั้งและอาณาเขต

ชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตั้งอยู่ในตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร มีลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนชนบท มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายประชากรและโครงสร้างครัวเรือนประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นครอบครัวแบบเครือญาติ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โครงสร้างประชากรประกอบด้วยทั้งวัยแรงงาน วัยสูงอายุ และเยาวชน ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการดำรงชีวิตและกิจกรรมทางสังคมของชุมชน

2. สภาพเศรษฐกิจและอาชีพ

2.1 อาชีพหลัก ประชากรส่วนใหญ่ทำงานด้านเกษตรกรรม รวมถึงการปลูกพืชตามฤดูกาลและการทำนาข้าว

2.2 รายได้ การเกษตรเป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือน การใช้จ่ายอย่างประหยัดและการพึ่งพาแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้น

3. สภาพสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน

3.1 การอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ในชุมชน ชุมชนบ้านนาสะไมย์ มีสายสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนทำงานร่วมกันและให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตสาธารณะ

3.2 การรวมกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน การรวมกลุ่มตามอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ และกิจกรรมชุมชนอื่น ๆ เป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

4.1 วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ชุมชนมีการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นตามวิถีอีสาน เช่น งานบุญ ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีและอัตลักษณ์ของชุมชน

4.2 ค่านิยมและความเชื่อ ประชาชนยึดถือค่านิยมด้านความสามัคคี การเคารพผู้สูงอายุ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นหลักในการดำรงชีวิตร่วมกัน

5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พื้นที่ทางการเกษตร แหล่งน้ำ และทรัพยากรท้องถิ่นที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

5.2 การใช้และการจัดการทรัพยากร การใช้ทรัพยากรของชุมชนเป็นไปตามวิธิดั้งเดิม โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและการรักษาสภาพแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน

6. ปัญหา อุปสรรค และแนวโน้มการพัฒนา

6.1 ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน ชุมชนยังเผชิญกับปัญหาด้านรายได้ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ และการย้ายถิ่นของแรงงานวัยทำงาน

6.2 แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนสามารถต่อยอดจากศักยภาพที่มีอยู่ เช่น การพัฒนาอาชีพเสริม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ดังนั้น สรุปได้ว่า จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตั้งอยู่ในตำบลนาสะไมย์ อำเภอมือง จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่ชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เป็นหลัก และดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มอาชีพ ล้วนมีส่วนช่วยเสริมสร้างโครงสร้างทางสังคมที่เข้มแข็งของชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของชุมชน และนอกจากนี้ ชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ยังมีวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดเอกลักษณ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและบรรลุการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคตได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ความรู้ท้องถิ่น และความร่วมมือของสมาชิก แม้จะเผชิญกับข้อจำกัดด้านรายได้และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การย้ายถิ่นฐานของแรงงาน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร พบว่า การศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจสภาพทั่วไปของชุมชนในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านนาสะไมย์เป็นชุมชนชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีวิถีชีวิตเรียบง่ายและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นหลัก โครงสร้างทางสังคมของชุมชนมีความเข้มแข็งจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพและกิจกรรมทางสังคม ซึ่งสะท้อนถึงความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ การศึกษาข้อมูลชุมชนยังช่วยให้เห็นถึงศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนบ้านนาสะไมย์ อันเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนพัฒนาและการกำหนดแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพ การจัดการทรัพยากร และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเกิดความยั่งยืนในระยะยาว โดยสามารถสรุปเป็นรายด้านได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของชุมชนที่ตั้งและอาณาเขต ชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตั้งอยู่ในตำบลนาสะไมย์ อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร มีลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนชนบท มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายประชากรและโครงสร้างครัวเรือน ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นครอบครัวแบบเครือญาติ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โครงสร้างประชากรประกอบด้วยทั้งวัยแรงงาน วัยสูงอายุ และเยาวชน ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการดำรงชีวิตและกิจกรรมทางสังคมของชุมชน 2) สภาพเศรษฐกิจและอาชีพ 2.1) อาชีพหลัก ประชากรส่วนใหญ่ทำงานด้านเกษตรกรรม รวมถึงการปลูกพืชตามฤดูกาลและการทำนาข้าว 2.2) รายได้ การเกษตรเป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือน การใช้จ่ายอย่างประหยัดและการพึ่งพาแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้นั้น 3) สภาพสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน 3.1) การอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ในชุมชน ชุมชนบ้านนาสะไมย์ มีสายสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้น สมาชิกในชุมชนทำงานร่วมกันและให้การ

สนับสนุนซึ่งกันและกันในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตสาธารณะ 3.2) การรวมกลุ่มและกิจกรรมของชุมชน การรวมกลุ่มตามอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ และกิจกรรมชุมชนอื่น ๆ เป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต 4.1) วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ชุมชนมีการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นตามวิถีอีสาน เช่น งานบุญประเพณีต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีและอัตลักษณ์ของชุมชน 4.2) ค่านิยมและความเชื่อ ประชาชนยึดถือค่านิยมด้านความสามัคคี การเคารพผู้สูงอายุ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นหลักในการดำรงชีวิตร่วมกัน 5) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5.1) ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พื้นที่ทางการเกษตร แหล่งน้ำ และทรัพยากรท้องถิ่นที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต 5.2) การใช้และการจัดการทรัพยากร การใช้ทรัพยากรของชุมชนเป็นไปตามวิถีดั้งเดิม โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและการรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน และ 6) ปัญหา อุปสรรค และแนวโน้มการพัฒนา 6.1) ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน ชุมชนยังเผชิญกับปัญหาด้านรายได้ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ และการย้ายถิ่นของแรงงานวัยทำงาน 6.2) แนวโน้มและโอกาสในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนสามารถต่อยอดจากศักยภาพที่มีอยู่ เช่น การพัฒนาอาชีพเสริม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตั้งอยู่ในตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่ชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เป็นหลัก และดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มอาชีพ ล้วนมีส่วนช่วยเสริมสร้างโครงสร้างทางสังคมที่เข้มแข็งของชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของชุมชน และนอกจากนี้ ชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ยังมีวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการกำหนดเอกลักษณ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและบรรลุการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคตได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ความรู้ท้องถิ่น และความร่วมมือของสมาชิก แม้จะเผชิญกับข้อจำกัดด้านรายได้และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น การย้ายถิ่นฐานของแรงงาน สอดคล้องกับสมบุรณ์ สุขสำราญ (2549) ที่อธิบายว่าความสัมพันธ์ทางสังคมและการรวมกลุ่มของคนในชุมชนชนบทเป็นรากฐานสำคัญของความเข้มแข็งและการพึ่งพาตนเองของชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอาน (2547) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาชุมชนควรตั้งอยู่บนฐานของศักยภาพและความร่วมมือของคนในพื้นที่เป็นสำคัญในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ผลการวิจัยพบว่าชุมชนบ้านนาสะไมย์ยังคงมีการสืบทอดประเพณีและค่านิยมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีและอัตลักษณ์ของชุมชน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2558) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมชุมชนเป็นกลไกทางสังคมที่ช่วยหล่อหลอมความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนในสังคมชนบท อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบข้อจำกัดด้านรายได้และการย้ายถิ่นของแรงงานวัยทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับอเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2559) ที่ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมส่งผลกระทบต่อโครงสร้างประชากรและความยั่งยืนของชุมชนชนบท ดังนั้น การพัฒนาชุมชนบ้านนาสะไมย์ควรเน้นการต่อยอดจากทุนทางสังคม ทรัพยากรในพื้นที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่อย่างยั่งยืน

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านนาสะไมย์ หมู่ที่ 11 ตำบลนาสะไมย์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า ชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทที่มีความเข้มแข็งทางสังคม โดยประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตรกรรมและการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นหลัก ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนมีลักษณะใกล้ชิดแบบเครือญาติ มีความไว้วางใจและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งเอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและการจัดการปัญหาร่วมกันภายในชุมชน นอกจากนี้ ข้อสรุปหลักประการหนึ่งของการวิจัย คือ กิจกรรมชุมชนและสมาคมวิชาชีพมีความสำคัญต่อการส่งเสริมความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในหมู่ประชากรท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมท้องถิ่นที่จำเป็นต่อเอกลักษณ์และความเข้มแข็งของชุมชนยังคงได้รับการอนุรักษ์และถ่ายทอดต่อไป อย่างไรก็ตาม จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ชุมชนบ้านนาสะไมย์ ยังคงประสบปัญหาด้านการเงินและการย้ายถิ่นฐานของประชากรวัยทำงาน จากผลการวิจัยเหล่านี้ เพื่อให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว การพัฒนาชุมชนควรเน้นที่การเสริมสร้างศักยภาพที่มีอยู่ของชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมอาชีพและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรนำข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้วางแผนพัฒนาช่องทางการกระจายสินค้าให้เหมาะกับศักยภาพของชุมชน เช่น ส่งเสริมให้ชุมชนมีระบบการตลาดของตนเอง ลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง และพัฒนามาตรฐานการผลิตให้เป็นที่ยอมรับในตลาดกว้างขึ้น

1.2 ควรสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ การใช้สื่อดิจิทัล และเทคนิคการขายสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ รวมถึงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และระบบขนส่งให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สินค้าสามารถส่งออกได้โดยไม่เกิดความเสียหายระหว่างการขนส่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังหลายชุมชนหรือหลายจังหวัด เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการสินค้าและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดองค์ความรู้ที่ครอบคลุมขึ้นและใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายระดับพื้นที่หรือระดับประเทศ

2.2 ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับโซ่อุปทาน (supply chain) และโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตร-หัตถกรรม โดยเฉพาะต้นทุนที่แท้จริงในการขนส่ง การเก็บรักษา และการควบคุมคุณภาพสินค้า เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบส่งออกที่มีประสิทธิภาพและลดความสูญเสียระหว่างการขนส่ง

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2558). *เศรษฐกิจชุมชนและการพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- ประชิด ทิณบุตร. (2531). *การออกแบบบรรจุภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2547). *การพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. (2549). *ชุมชนกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน. (2563). *โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)*. สืบค้น 21 มีนาคม 2563, จาก <http://cep.cdd.go.th/>.

อนุก เหล่าธรรมทัศน์. (2559). *การเมือง วัฒนธรรม และการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.